

**EASTERN PHILOSOPHY OF ECOTOURISM MANAGEMENT
MODEL IN MAE HONG SON PROVINCE, THAILAND**

WILASINEE ANOMASIRI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF SCIENCE
(TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2004

ISBN 974-04-4717-1

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การศึกษาปรัชญาตะวันออกซึ่งเป็นแบบจำลองในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (EASTERN PHILOSOPHY OF ECOTOURISM MANAGEMENT MODEL IN MAE HONG SON PROVINCE, THAILAND)

วิลาสินี อโนมะศิริ 4137613 ENTM/D

วท.ด. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ชาลี นาวานุเคราะห์, Ph.D., รุ่งจิรัฐ หุตะเจริญ, M.Sc., สุระ พัฒนเกียรติ, Ph.D., วัทัญญ ณ อดุลย, M.Arch., M.A.

บทคัดย่อ

การศึกษาปรัชญาตะวันออกซึ่งเป็นแบบจำลองในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามทัศนะของปรัชญาตะวันออก นอกจากนี้ยังได้มีการตรวจสอบแบบจำลองตามสภาพความเป็นจริงและนำมาสร้างเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระเบียบวิธีวิจัยในการสร้างแบบจำลองเป็นการทำในลักษณะคู่ขนานระหว่างหลักการรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามทัศนะของปรัชญาตะวันออก การวิเคราะห์การผันแปรทางเดียวเป็นสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลอง นอกจากนี้กรณีศึกษาและการตรวจสอบจากสภาพความเป็นจริงจะเป็นการยืนยันความเป็นไปได้ของการนำแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามทัศนะของปรัชญาตะวันออก แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามทัศนะของปรัชญาตะวันออก อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ยังเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและยังได้นำมาใช้ผสมผสานกับระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการด้วย

ผลของการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มาจากสาระสำคัญของปรัชญาตะวันออกที่สามารถนำมาผสมผสานในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ความสงบ ความเรียบง่าย ความกลมกลืน ความสมดุล และการกระทำอย่างมีศีลธรรม ผลดังกล่าวนี้สามารถนำไปเป็นแกนในการสร้างตัวชี้วัดและใช้เป็นตัวประกอบที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนได้ต่อไป นอกจากนี้การแสดงผลในรูปแบบที่เห็นถึงการกระจายของพื้นที่ที่ศึกษาพบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกระจายเป็นจำนวนมากในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน การทดสอบทางสถิติโดยการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียวพบว่า ระดับการพัฒนาหมู่บ้าน, จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน, หนาแน่นและการเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมของประชาชนท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้นำเสนอมุ่งประเด็น ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการสาธารณูปโภคบริการ และการจัดการด้านการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับระบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดทำวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้การกำหนดเป้าหมายในภูมิภาคเพื่อการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เชื่อมโยงกับการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้หมู่บ้านควรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเพื่อการดำรงไว้ของทรัพยากรในพื้นที่ การพัฒนาสาธารณูปโภคควรเน้นความกลมกลืนกับธรรมชาติ โปรแกรมการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวควรมีห้องปฏิบัติการส่วนตำบลและท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล สาธารณูปโภคและการบริการควรแสดงออกถึงความเป็นตะวันออก เช่น เครื่องใช้เกี่ยวกับไม้ไผ่ การบริการล่องแพด้วยไม้ไผ่ การทำแปลงปลูกไม้ไผ่เพื่อการทำแพ การทำเฟอร์นิเจอร์ และมุมการเรียนรู้เกี่ยวกับไม้ไผ่ เป็นเรื่องที่ควรส่งเสริม การหากองทุนเพื่อส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าวควรเร่งดำเนินการ อย่างไรก็ตามการวิจัยการตลาดประชาชนควรส่งเสริมอย่างเร่งด่วน

EASTERN PHILOSOPHY OF ECOTOURISM MANAGEMENT MODEL IN MAE HONG SON PROVINCE, THAILAND

WILASINEE ANOMASIRI 4137613 ENTM/D

D.Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

THESIS ADVISORS : CHARLIE NAVANUGRAHA, Ph.D., RUNGCHARAS HUTACHAROEN, M.Sc., SURA PATTANAKIAT, Ph.D., WADANYU NATHALANG, M.Arch., M.A.

ABSTRACT

This study has the objective of constructing a model for ecotourism management in the perspective of Eastern philosophy, verifying that model, and formulating guidelines for ecotourism management. This study's model for ecotourism management parallels the Conventional Ecotourism Management Model. The case studies for verification confirmed the strength of the Eastern philosophy based model.

In using Eastern philosophy for ecotourism management the following components were introduced: peaceful life, simplicity, harmony, balance, and moral action. The result is a potential map of ecotourism management based on Eastern philosophy to be used in many areas in Mae Hong Son to promote it as an ecotourism destination. One-way analysis of variance showed that the less developed villages, the smaller households, the mid-level enrollment in secondary schools, and the Lahus tribes showed more potential for Eastern-based ecotourism management (0.05). The study proposals include guidelines for ecotourism resources, for ecotourism management, for ecotourism facility and service, and for ecotourism market management.

Recommendations for further study include the study of route system monitoring, the feasibility study of ecotourism enterprise, and the study of environmental ethics. Specifically there should be local policies that deal with biodiversity in the perspective of Eastern philosophy, and the village should be conserved as a center for maintaining the natural resources in the area. The infrastructure development in the province should maintain an identity and harmony with nature. The programs for ecotourism resources based on Eastern philosophy can be set up and managed by local administrative organizations and local people. The facilities and services that demonstrate Eastern philosophy include those related to bamboo production, which is a symbol of Eastern philosophy. The market research by local people should be done immediately.

KEY WORDS : EASTERN PHILOSOPHY / ECOTOURISM MANAGEMENT MODEL / MAE HONG SON PROVINCE

298 pp. ISBN 974-04-4717-1